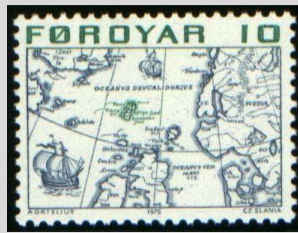

De Føroyar, de Färöer, Faerør of Faeröer. Ook wel de "Schapeneilanden" genoemd.

Afb. 1

10 øre: Kaart van Ortelius (1573) + 90 øre: Kaart van Lucas Jacobsen Debes (1672). Beide zegels zijn uitgegeven op 30 januari 1975 en maken onderdeel uit van de eerste serie frankeer zegels van de Føroyar.

In de Atlantische Oceaan, tussen IJsland en Schotland in, ligt een groepje van 18 eilanden. Deze eilanden met rond de 50.000 inwoners behoren tot het Deense koninkrijk. Van deze 18 eilanden zijn er 17 bewoond, Lítla Dímun is het kleine onbewoonde eiland waar alleen schapen en vogels te vinden zijn. De hoofdstad Tórshavn ligt op het grootste eiland, Streymoy en herbergt ruim 19.000 inwoners. Aangenomen wordt dat al sinds de tijden ver voor de Vikingen de eilanden bewoond werd door Ierse Monniken. De meest bekende, en de vermoedelijke ontdekker van de Føroyar en IJsland in ∇ 500 na Christus, was St. Brendan. (484 tot 577).

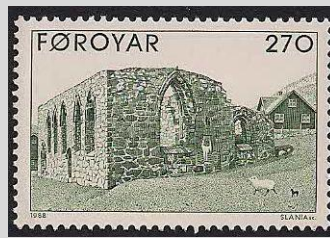

Afb. 2

De twee Europa zegels (1994) in blokje. Tezamen uitgegeven met Ierland en IJsland ter herinnering aan de reizen van St. Brendan en de vestiging van Ierse monniken op de Føroyar en IJsland.

Er is echter nooit bewijs gevonden dat St. Brendan daadwerkelijk op deze eilanden groep is geweest laat staan dat hij daar een klooster zou hebben gesticht. Dat er monniken woonden voor dat de Vikingen de eilanden ontdekten staat buiten kijf.

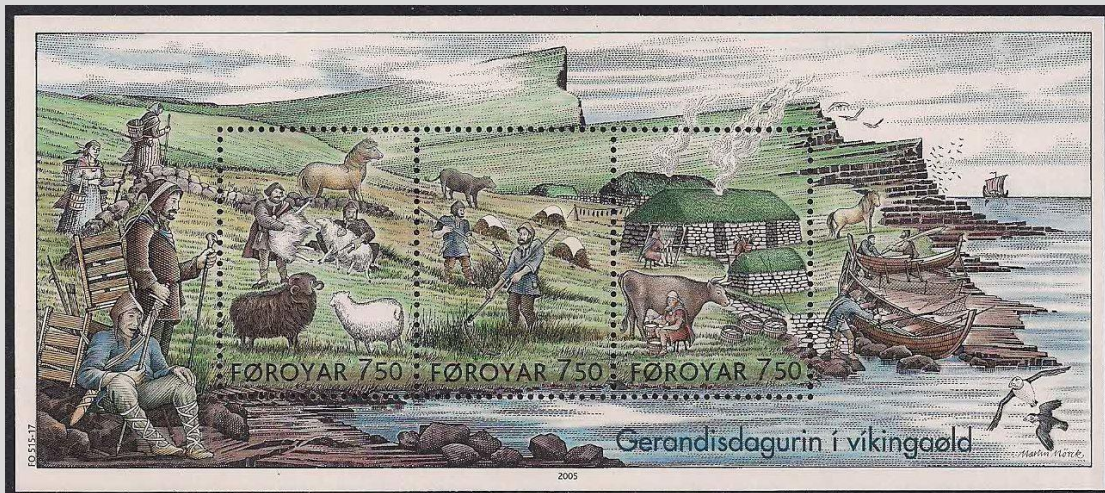
De monniken zouden door de Vikingen in de 9e eeuw verdreven zijn maar rond het jaar 1000 was de "kerstening" van de eilanden in volle gang. De bekende ruines van de Magnus kathedraal in Kirkjubøur zouden staan op de overblijfselen van St. Brendan's kerk.

Afb. 3

De bekende ruines van de Magnus kathedraal in Kirkjubøur

Deze eilandengroep was een ideale >stepstone= of halteplaats voor de reizen van de Vikingen in westelijke richting. Ze vestigden zich daar al snel, zoals gezegd tegen het einde van de 9e eeuw. Metaal en houten voorwerpen en gereedschappen moesten ingevoerd worden maar de eilanden boden een overvloed aan vis en de meegebrachte schapen konden uitgebreid grazen op de aanwezige met gras begroeide hellingen. De Vikingen waren geharde buitenmensen en konden hier goed overleven.

Afb. 4

Scene uit het dagelijkse leven van de Viking bewoners van de eilanden.

De kolonisten waren veelal bewoners van de vele Noorse gemeenschappen die rond de Ierse zee en de noordelijke en westelijke eilanden van Schotland, waaronder de Shetland en Orkney eilanden. Ook gevluchte en/of vogelvrij verklaarden vestigden zich in dit nieuwe gebied. In het begin van de 11e eeuw werden de Føroyar eilanden, een tot op dat moment vrij gebied, door Sigmundur Brestirson voor de Noorse koning Olaf Tryggvason in bezit genomen en vanaf dat moment golden daar dan ook de Noorse wetten. Het Faeröers, de door de eilandbewoners gesproken taal, stamt dan ook van de Noord-Germaanse taalstam en is in zijn huidige vorm, samen met het IJslands, een van de kleinste maar ook een van oudste taalvormen die de taal van de "overheersers" (het Deens) heeft weten te weerstaan. Toen Noorwegen met Denemarken en Zweden in 1397 de Unie van Kalmar vormden werd de Deense controle en bemoeienis steeds groter. Onder deze Unie van Kalmar vielen alle gebieden die door deze drie landen als eigendom beschouwd werden. Deze gebieden waren: Groenland, De Føroyar, IJsland, de eerder genoemde Shetland- en Orkney-eilanden evenals Sleeswijk en Holstein plus het gedeelte van Finland dat door Zweden bezet was. De Deense Koningin Margareta de eerste had zéér veel invloed en kreeg haar neef Eric von Pommeren op de Noorse troon. Hierdoor werd de Deense invloed nog groter en daardoor werd ook de Deense taal op de Føroyar steeds belangrijker en overheerste op den duur de oude moedertaal.

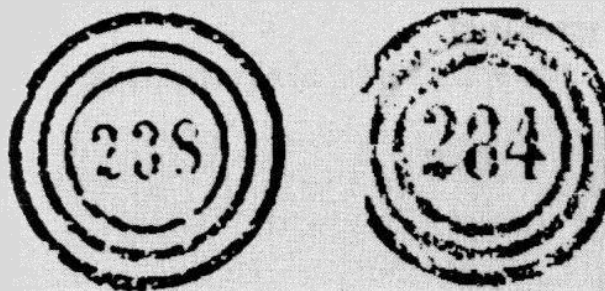

Afb. 5

Twee zegels uitgegeven ter gelegenheid van de Unie van Kalmar.

De Kalmar unie viel in 1523 uit elkaar maar de Deens-Noorse unie bleef voortbestaan. Toen in 1536 het verzwakte Noorwegen geen weerstand meer kon bieden tegen de Deense overheersing, werd Noorwegen een Deense provincie. Dit was het eind van de laatste resten van de Kalmar unie. Maar de Noorse invloed was op de Føroyar nog duidelijk aanwezig. Deze Noorse controle duurde tot 1814 toen de unie tussen Denemarken en Noorwegen opgeheven werd. Noorwegen vormde samen met Zweden een personele unie maar verloor nu ook op papier zijn buitengebieden en Denemarken ging alleen verder met alle buitengebieden IJsland en Groenland inclusief de Føroyar. Dit laatste als gevolg van de Napoleontische oorlogen.

De Føroyar zoals de bewoners het in hun eigen taal noemen kregen in 1854 een eenvoudige vorm van zelfbestuur. Dit hield niet in dat de overwegend arme vissers en schapenhouders meteen een welvarender bestaan kregen. Verre van dat. Hun land werd in die vroege periode als een wingewest gezien door de Denen. Dezen hadden zo goed als alle handel (vis en schapenwol) in handen en bepaalden grotendeels wat wel en niet kon of mocht. Zo bepaalden zij niet alleen de particuliere maar ook de totale civiele structuur van het land. Ook de postale beslommeringen werden door het Deense moederland geregeld. Het eerste postkantoor werd in 1870 in de Thorshavn geopend. Daarna volgden Trangisvaag en Klaksvig (resp. in 1877 1888). In deze periode waren de typische Deense nummerstempels (238 en 284) in gebruik.

Afb. 6

De beide nummerstempels.

Vanaf 1888 kwamen er stempels in gebruik die de plaatsnaam in grotesk schrift vermelden samen met de datum al of niet met jaartal. Vanaf 1903 werden er meerdere kleine bijkantoren geopend op de daar voor in aanmerking komende eilanden. De bijkantoren kregen een twee-ringsstempel met de plaatsnaam en in het midden segment een ster. Vanaf 1929 moest de ster verwijderd worden. Deze stempels werden ster- of gekapte-sterstempels genoemd.

Afb. 7

Twee briefstukjes, een met sterstempel KOLLEFJORD de ander met uitgeslepen sterstempel FUGLEFJORD.

Uiteraard waren alle plaatsnamen in het Deens gesteld. Gezien in het licht van de sociale en culturele ontwikkeling van de doorsnee bewoner was dat ook niet zo verwonderlijk. De bovenlaag van de maatschappij bestond bijna alleen uit Denen. Zij die konden lezen en schrijven waren zo op de Deense manier van leven gericht dat men eigenlijk kon spreken van een tweedeling in de bevolking. Arm, en vaak analfabeet, dus de laagste klassen, of boven bemiddeld tot rijk en geletterd (in de Deense en vaak andere handelstalen).

Na de tweede wereldoorlog, waarin de Føroyar door de Engelsen, 12 april 1940 – 16 mei 1945, bezet werden, veranderde er het een en ander.

Afb. 8

Engelse "bezzettingstroepen" op oefening ergens op de eilanden en spelend met kinderen in een straat.

Gedurende oorlog waren er geen verbindingen tussen het moederland en de eilanden. Een Deense regering was er niet en dus ook geen Deense bemoeienissen. Dus moesten de eilandbewoners veel dingen improviseren. Dit lukte eigenlijk zeer goed en men proefde iets van onafhankelijkheid. De vissersvloot begon de eigen, tot op dat moment verboden, vlag te voeren en er werd met Engelse hulp eigen bankbiljetten gedrukt. De eerste luchthaven werd aangelegd op het eiland Vágar.

De postzegels waren wel Deens en dezen bleven dan ook de hele oorlog frankeerwaardig. Ook in deze periode werden er Deense zegels overdrukt om bepaalde veel gebruikte tarieven te kunnen voldoen. Deze tarieven volgden ook in deze periode de Deense tarieven.

Men had gezien hoe IJsland zich in 1944 onafhankelijk had verklaard en velen bliezen het idee van onafhankelijkheid en zelfstandigheid, wat een van de drijfveren van de Vikingen was, nieuw leven in. Men moet niet vergeten dat veel bewoners zich meer met de IJslanders of Noren verbonden voel(d)en dan met de Denen.

Na dat er in 1946 wederom een onafhankelijkheidsbeweging de bevolking vruchteloos tot afscheiding had trachten te bewegen kregen de eilanden in 1948 eindelijk een vorm van intern zelfbestuur. Hun taal werd erkend, het Faeröes (wat meer gerelateerd is aan het IJslands en het oude Noors dan aan het Deens) en kregen zij een eigen vlag.

Afb. 9
De vlag van de Føroyar.

Echter veel bestuurlijke >beslommeringen= bleven bij het oude. In 1955 werd er wederom getracht een grotere onafhankelijkheid te bewerkstelligen maar ook dit maal redde men het niet. In 1962 werden de Deense poststempels vervangen door stempels waarin de plaatsnamen in het Faeröes waren gespeld. Zo veranderde Strænder in Strendur en Kvalbo werd Hvalba.

Afb. 10
Van de Deense taal (EJDE) naar de eigen taal (EIDÍ).

De Deense taal is officieel nog steeds een van de twee talen die op de eilanden gesproken worden maar speelt in het gewone leven bijna geen rol meer. Eindelijk in 1976 werden er onder druk van uit de bevolking en vanuit de Deense politiek besloten om de Føroyar een groter vorm van autonomie en identiteit te geven. Dit uitte zich onder meer in het toestaan van een eigen postadministratie.

Waren er in de periode voor 30-01-1975 Deense zegels in gebruik op de eilanden en golden er de normale Deense tarieven, na deze datum kwam daar een drastische verandering in. De eerste eigen postzegels verschenen op 30 januari 1975. Echter de zeggenschap over uitgiftebeleid en tarieven lag nog voor honderd procent bij de Denen. Pas op 1 april 1976 kregen de Føroyar hun eigen postadministratie en konden ze hun eigen tarieven vaststellen. Vanaf die datum is de postadministratie dus geheel in eigen handen en worden er postzegels uitgegeven die veelal betrekking hebben met gebeurtenissen die zich afspelen op de eilanden zelf.

Afb. 11

Zegels uitgegeven ter gelegenheid van 100 Jaar volkshogeschool op de Føroyar.

Ook de Flora en fauna van de eilanden als mede kunst, geschiedenis en culturele uitingen, sagen en folklore vinden we terug op de zegels en in de stempels. Deze prachtige zegels zijn alleen al een reden om dit jonge postzegel land te gaan verzamelen. Echter voor die verzamelaar die zich wat meer in de postale historie wil verdiepen is er volop te genieten.

Afb. 12

Een luchtpostbrief van Toftir 24-03-1995 naar België. Het gebruikte zegel heeft als motief de *Macrosteleus alpinus* een op de eilanden voorkomende sprinkhaanachtige.

Om enkele aspecten te noemen: Ruim tachtig jaar Deense zegels met poststempels, eerst, gesteld in het Deens en later in de eigen taal, het Faeröes. De grote verscheidenheid van sterstempels al of niet met verwijderde ster. De noodopdrukken die vlak na de eerste en in het begin van de tweede wereldoorlog de ontstane zegelschaarste moesten opvangen. Door de afgelegen positie werd alle post per schip aan- en afgevoerd. Dit levert veel leuke scheepspost stukken op.

Afb. 13

Lokale brief binnen (Thors)havn gefrankeerd met een zegel van 5 en de 2 øre noodopdruk zegel. totaal 7 øre. Deze overdruk werd gebruikt in de periode van 13 t/m 24 januari 1919.

En dan hebben we het natuurlijk nog niet gehad over de diverse posttarieven die verzameld kunnen worden.

Wist u dat er tijdens de tweede wereldoorlog op de door de Engelse troepen bezette eilanden postzegels gebruikt werden die in het door de Duitsers bezette Deense moederland werden gedrukt en waren uitgegeven? Deze zegels werden met Duitse toestemming via de UPU in Bern aan de eilanden gezonden.

Afb. 14

Briefstukje met het 20 øre zegeltype Karveel, uitgegeven op 25-10-1940 in Denemarken onder de Duitse bezetting en gebruikt op de Føroyar 20-01-1943 onder Britse bezetting.

Op 1 april 2001 werd er een velletje uitgegeven ter viering van het feit dat de post 25 jaar eigen zegels uitgeeft.

Afb. 15

Souvenirvelletje met de roeiboot Skopun waarmee in de 19^e eeuw de post van eiland naar eiland werd vervoerd, het in 1906 geopende postkantoor van Tórshavn en Símun Pauli Poulsen een markante landspostbode.

Heden ten dagen zijn de Føroyar een redelijk welvarend groepje eilanden met een autonome status binnen het Deense koninkrijk. Echter de economie hangt nog steeds vast aan de Deense. Een echte onafhankelijkheid is dan ook voorlopig niet te verwachten.

Hoewel er de laatste tijd weer flink gesproken wordt over een eventuele op handen zijnde afscheiding denk ik dat de financiële afhankelijkheid wederom een te groot struikelblok blijken te zijn.

Ondanks dat het bij Denemarken hoort zijn de Føroyar geen lid van de Europese unie. En dat vinden de meeste bewoners eigenlijk wel goed zo.

Enige interessante links met betrekking tot de Føroyar.

- <http://www.faroeislandssc.org/> De website van de Faroe Islands Study Circle in England.
- www.stamps.fo/ De website van POSTA STAMPS de Føroyar post
- <http://www.framtak.com/> Waar je veel te weten kan komen over deze eilanden groep.
- <http://www.faroeislands.com/> Ook veel wetenswaardigheden.
- <http://www.noer.com/faroe/> Geoffrey Noer's homepage. Een verzamelaar van Føroyar postgeschiedenis.
- <http://www.prostamps.de/> Een overzicht van de stempels gebruikt in de Deense periode.
- http://redhost.it/Filatelìa/Faroe_Home/Home.html De homepage van een Italiaanse Føroyar verzamelaar.

En uiteraard is er ook veel op Wikipedia over deze eilandengroep te vinden.

Literatuur:

- Stamps and story of the FAROE ISLANDS, door D. Brandt. ISBN 9979-9194-4-2.
- Færøernes interimitiske frigørelsesmidler 1919, door K. Hopballe en S. Riis. ISBN 87-981294-5-7.
- Færøernes postale forhold under anden verdenskrig, door K. Hopballe. ISBN 87-981294-6-5.
- Færøske Frimærker, door K. Hopballe & K. D. Nielsen. ISBN 87-981294-3-0.
- Postal Rates (1870-1976), door B. Flack. En de diverse aanvullingen.
- Danske Forsendelser 1875 – 2003, door N. H. Bundgaard. ISBN 87-7012-370-5.
- An introduction to the Postal History of Denmark 1624-1950, door D. Cornelius. ISBN 0-9545207-0-X.
- The Faeroe Islands Topographic Atlas, Door R. Guttesen. ISBN 87-7421-951-0.
- Verder de diverse Scandinavië catalogi, AFA, DAKA en FACIT.

Leest u ook eens "de sage van Akraberg uit "De Friesche sagen" van Theun de Vries.